

zastopnikom so očitali neprimerno socialno stanje, saj razen župnika Kunzeja ni bilo med njimi »nobenega boljšega kmeta«, kot je to bilo v času njihovega (nemškega) vodenja okraja. Drugi očitek je bil zaradi politične polarizacije zastopnikov, saj so za ves čas svojega sedemnajstletnega mandata Nemci trdili, da »ni bilo nobenih strank, celi zastop je bil eno telo in je obstajal iz boljših kmetov iz celega okraja ter le petih Nemcev in 25 »napredno mislečih Slovencev«.¹⁹

Nacionalni boji v trgu in celotnem okraju so v naslednjih letih kazali znamenja zaostrovanja, občasnih uspehov in porazov, v trgu pa porast nemške usmerjenosti (174 Nemcev : 118 Slovencev in 24 »tujcev«) in vpliv na ostali del trške občine (Hercegovščak; 334 Nemcev : 128 Slovencev in kar 57 »tujcev«), ki je bila izrazito viničarska in tako predvsem gospodarsko odvisna od nemških, gornjeradgonskih ter še bolj radgonskih lastnikov vinogradov. Skupno število Nemcev v trški občini (508) in Slovencev (246) ob kar 83 »tujcih« ni seveda bilo realno stanje,²⁰ kar se je pokazalo v naslednjih letih in ob zlomu monarhije.

OPOMBE

1. Radgona, slovensko ime za Radkersburg, oziroma danes uradno Bad Radkersburg v Avstriji. — 2. Dr. Fran Kovačič: Ljutomer, zgodovina trga in sreza, Maribor 1926, str. 4. — 3. I. C. Hofrichter: Radkersburg, seine Privilegien, Geschichte, Sehenswürdigkeiten und seine Umgebungen, Radkersburg, 1842. — 4. Ivan Rihtarič, st. in ml.: Zgodovinski oris mesta Gornja Radgona in njegovih mostov, G. Radgona, 1969. — 5. Ivan Rihtarič: Radgona in njeni spomeniki (seminarska naloga) 1975. — 6. Glej opombo št. 5 (Priloga št. I). — 7. Ivan Rihtarič: Mestni »špital« v Radgoni od začetka 19. stoletja; Vestnik 5/1984. — 8. I. C. Hofrichter, navedeno delo, str. 120. — 9. Special Orts-Repertorium von Steiermark, Wien 1883, str. 159. — 10. Dr. Fran Kovačič: navedeno delo, str. 361. — 11. Štajerc, št. 18 (2 september 1906). — 12. Dr. Fran Kovačič: navedeno delo, str. 361. — 13. Marburger Zeitung, št. 116 (26. september 1907). — 14. Štajerc, št. 37 (15. september 1907). — 15. Slovenski gospodar, št. 47 (3. oktober 1907); omenjen je govornik Rainer, okrajni glavar iz Ljutomera. — 16. Štajerc, št. 35 (1. september 1907). — 17. Štajerc, št. 48 (1. november 1907). — 18. Štajerc, št. 24 (14. junij 1908). — 19. Štajerc, št. 4 (26. januar 1908). — 20. Ivan Rihtarič: Popis prebivalstva Gornje Radgone in okolice leta 1910 (tipkopis); 1984.

BOŽO OTOREPEC — ŠESTDESETLETNIK

EMA UMEK

Dne 24. decembra 1984 je praznoval šestdesetletnico Božo Otoresec, znanstveni sodelavec pri Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa na ZRC SAZU. Svoje delo je posvetil proučevanju slovenske zgodovine v srednjem veku. Še kot študent zgodovinskega oddelka filozofske fakultete v Ljubljani je bil leta 1950 na večmesečnem arhivističnem specialističnem tečaju v Dubrovniku, ki ga je usmeril v proučevanje bogatega arhivskega gradiva srednjeveškega Dubrovnika.

Po opravljenem arhivističnem tečaju in diplomu na zgodovinskem oddelku se je 15. 9. 1950 zaposlil kot arhivist — pripravnik v tedanjem Mestnem arhivu ljubljanskem. V njem so bili v tem času položeni temelji za znanstveno raziskovalno delo na zgodovini Ljubljane, kar je vplivalo na delo Boža Otoresca. Med njegovimi delovnimi nalogami je bila tudi priprava gradiva za zgodovino Ljubljane v srednjem veku. Začel je sistematično

zbirati listinsko gradivo za zgodovino Ljubljane in to ne le v domačem arhivu, ampak tudi v drugih arhivih v Sloveniji in v Jugoslaviji. Listinsko gradivo je dopolnjeval z gradivom, ki ga je zbral predvsem v arhivih v Vidmu, Čedadu, Trstu, Gradcu in na Dunaju. Na podlagi evidentiranja listin v arhivih in njihovih objav je pripravil kartoteko srednjeveških listin za Ljubljano do prve polovice 16. stoletja. Izdelal je inventar zbirke listin Mestnega arhiva ljubljanskega in indeks oseb, krajev ter stvari za zapisnike mestnega sveta in računske knjige 16. stoletja.

V letu 1955 se je izpopolnjeval s štipendijo ljubljanske univerze na Inštitutu za proučevanje avstrijske zgodovine (Institut für österreichische Geschichtsforschung) na Dunaju, kar je še poglobilo njegovo poznavanje pomembnih zgodovinskih ved in srednjeveškega arhivskega gradiva za slovensko zgodovino,

ki ga hranijo dunajski arhivi. V času izpopolnjevanja na dunajskem inštitutu je nadaljeval z evidentiranjem listin za zgodovino Ljubljane in Slovenije. To delo pa je sistematično zastavil tudi v arhivih v Vidmu, kjer je evidentiral zlasti gradivo v notarskih knjigah, ki se nanaša na naše stike s Furlanijo. Rezultate dela na zbiranju gradiva za zgodovino Ljubljane je objavil v dvanajstih zvezkih Gradiva za zgodovino Ljubljane v srednjem veku, ki so izšli v letih 1956—1968 pa tudi v razpravi Ljubljanska obrt od srednjega veka do začetka 18. stoletja, Razprave zv. 3 Mestnega arhiva ljubljanskega (1972). Sodeloval je pri publikaciji Ljubljana, podobe iz njene zgodovine (1962), pri redakciji trojezične izdaje iste publikacije (1965) in v uredništvu Zgodovine Ljubljane I (1955).

V času dela v Zgodovinskem arhivu v Ljubljani pa je začel proučevati in evidentirati gradivo tudi drugih slovenskih mest in trgov. Objavil je več razprav s področja krajevne zgodovine zlasti Mengša, Kamnika, Logatca, Višnje gore pa tudi gradov. S Sergijem Vilfanom je objavil v strokovnem arhivističnem glasilu Archivum, ki ga izdaja mednarodni arhivski svet pri UNESCO članka Les archives notariales en Yougoslavie (Archivum XII/1962) in Les Archives de villes en Slovenie (Archivum XIII/1963), ki daje pregled stanja arhivov mest in trgov na Slovenskem. Ko je leta 1953 začela izhajati Kronika, časopis za slovensko krajevno zgodovino, je postal Božo Otorepec sourednik in član uredniškega odbora (kar je ostal vse do danes), v letih 1975—1982 pa je bil tudi član izdajateljskega sveta. Uredništvo Kronike je tudi zastopal v odboru Zgodovinskega društva za Slovenijo v letih 1953—1960.

Ne smemo pa zanemariti tudi to, da je bil Božo Otorepec v Zgodovinskem arhivu v Ljubljani v času od 1957—1965 član upravnega odbora arhiva, prvi predsednik delovne skupnosti tega arhiva leta 1964 in predsednik upravnega odbora v letih 1968—1971.

V letu 1954 je bil Božo Otorepec med predlagatelji ustanovitve Arhivskega društva Slovenije, katerega odbornik je bil 1954—1958, v letih 1958—1959 pa njegov predsednik. Bil je neumoren pri izvajanju programa Arhivskega društva, tako s prispevki na posvetovanjih in zborovanjih, kakor npr. na VII. zborovanju v Slovenj Gradcu 1974, kjer je imel referat Gradivo za starejšo zgodovino Ljubljane v nekaterih italijanskih in avstrijskih arhivih (Arhivi I/1978); sodeloval je pri razstavah in programih Tedna arhivov. Bil je tudi član izvršnega odbora Zveze društev arhivistov Jugoslavije 1961—1968. Poznavanje arhivistike ga je uvrstilo leta 1962 v zvezno

redakcijo za pripravo učbenika iz arhivistike. V »Priručniku iz arhivistike«, ki ga je izdala Zveza društev arhivskih delavcev Jugoslavije (1977), je objavil prispevek Namestitvev arhivskega gradiva v arhivskih depojih.

Ko je 26. novembra 1971 odšel iz Zgodovinskega arhiva Ljubljane v Mestni muzej Ljubljane in spomladi 1972 na Zgodovinski inštitut Milka Kosa pri ZRC SAZU, je tu nadaljeval s sistematičnim zbiranjem srednjeveškega predvsem listinskega gradiva za Slovenijo, ki bo omogočilo nadaljevati izdajo gradiva za zgodovino Slovencev, ki sta ga izdajala Franc in Milko Kos. Poznavanje srednjeveških listin je Boža Otorepca usmerilo tudi na proučevanje pečatov in grbov slovenskih mest in trgov od druge polovice 13. stoletja do konca 18. stoletja. Tu je oral ledino na področju sfragistike. Del rezultatov je objavil v člankih o grbih slovenskih mest in trgov, pričakujemo pa še obsežnejšo monografijo.

Pomemben je delež Boža Otorepca pri vračanju slovenskega arhivskega gradiva iz Avstrije. Kot strokovnjak za srednjeveško arhivsko gradivo je bil vključen leta 1958 v pripravo jugoslovenskih zahtev po vračanju arhivskega gradiva iz Avstrije na podlagi sporazuma iz leta 1923 in protokola iz leta 1958. Na podlagi raziskav v avstrijskih arhivih in bibliotekah je sestavil seznam za listine in rokopise slovenske provenience od 12. stoletja dalje, ki so bili v avstrijskih arhivih in bibliotekah na Dunaju, v Gradcu, Celovcu in Innsbrucku. Od leta 1975, ko so se pogajanja za vračanje arhivskega gradiva iz Avstrije obnovila pa do danes — ker pogajanja še trajajo — kot ekspert za listinsko gradivo pripravlja potrebne analize in elaborate. Del zahtevanih listin in rokopisov je že vrnjenih, kar je velika zasluga strokovnosti našega jubilaranta, za to ga je Arhivsko društvo Slovenije imenovalo 8. februarja 1974 za častnega člana društva.

Veliko poznavanje srednjeveškega arhivskega gradiva je pripeljalo Boža Otorepca v jeseni 1967 za predavatelja zgodovinskih pomožnih ved, tako latinske paleografije, kronologije, diplomatike na oddelku za zgodovino filozofske fakultete v Ljubljani, kjer študente tudi uvaja s praktičnimi vajami v raziskovalno delo.

Božo Otorepec je kot arhivist in zgodovinar evidentiral, obdeloval in objavljial zlasti listinsko arhivsko gradivo za srednjeveško slovensko zgodovino in s tem dal podlago za nove raziskave srednjega veka, zastavil je proučevanje sfragistike pri nas. Zato pričakujemo od njega na teh področjih še nove znanstvene rezultate.